

CMEPIUS včeraj, danes in jutri izpod peresa naših direktoric

Prihodnost je v sožitju z drugimi in vsak ima pri tem pomembno vlogo

Alenka Flander,
direktorica CMEPIUS-a

V srcu, če je ta pravo, je zmeraj prostora za tisoč imenitnih stvari, ki jih ljubiti mora vse, kar živi.

–Tone Pavček

Pogled nazaj vedno osveži nekatera že pozabljena dejstva, ki se zdijo tako daleč, a hkrati zelo blizu. CMEPIUS predstavlja daleč največji delež mojega profesionalnega življenja, medtem ko se dejansko celotno poklicno pot posvečam mednarodnemu sodelovanju, kamor so me kot univerzitetno izobraženo inženirko elektrotehnike nepričakovano pripeljale moje dejanske mednarodne izkušnje dela in študija v tujini.

Na CMEPIUS-u, ki je predstavljal nadaljevanje Službe za programe EU (SPEU), nas je bilo pred petnajstimi leti osem. Poleg direktorice še po ena oseba za vsak program (Comenius, Lingua, Leonardo da Vinci in Erasmus), ena za splošno podporo in upravljanje ter ena za finance. To je bilo obdobje, ko smo s prijavitelji še komunicirali primarno po telefonu, ko so se pisma podpore pošiljala po faksih in smo iz Bruslja Vodnike za izvajanje programov dobivali po pošti. Prišli so vedno v treh izvodih, tisti z rdečim robom so bili v angleškem, z modrim v nemškem in z zelenim robom v francoskem jeziku. Vodniki so bili občutno tanjši, kot so danes, predvsem pa so bili to zgolj vodniki za nacionalne agencije, za pogodbenike pa je bilo treba pravila posebej pripraviti in jih na delavnicah, ustno oziroma s prosojnicami posredovati zainteresiranim. Določali smo lahko nacionalna pravila glede oddaje vlog, nacionalne prioritete pri vsebinah in število potrebnih priloženih tiskanih kopij prijave.

Sredstva, namenjena Sloveniji, so bila veliko nižja, za vse programe skupaj nekje okoli 1,5 milijona EUR. No, tudi dejanski interes za prijavo smo šele vzbujali pri naših institucijah. Na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki sem ga pokrivala, so se prvi v mednarodne vode spustili Mlekarska šola (ki se je z leti razvila v Biotehnični center Naklo), Čipkarska šola Idrija (ki je takrat obstajala tudi kot srednja šola) ter Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani (za področje fizike). Skupaj smo orali ledino izzivov izvajanja, knjiženja, davkov in preračunavanja tečajnih vrednosti, pa tudi različnega odnosa tujih partnerjev do skupnega sodelovanja, upo-

števanja rokov in kakovosti rezultatov. Računalnike smo sicer imeli, vendar niso imeli vsi dostopa do spleta, zato o kakšnih IT-orodjih nismo niti upali razmišljati. Smo pa za razliko od nekaterih drugih javnih zavodov takrat že vsi imeli možnost telefonskih klicev v tujino, saj brez tega naše delo ni bilo mogoče. Kar težko je verjeti, kako hitro je tehnološki razvoj šel dalje.

Evropski programi so se hitro širili in nadgrajevali, prav tako CMEPIUS in naša ekipa. Leta 2007 nas je bilo že osemnajst in smo razpolagali s skoraj 7 milijoni EUR. Danes nas je več kot trideset in letno razdelimo 18 milijonov EUR sredstev.

Strokovno gledano smo se skozi prvo generacijo programov, v katero smo vstopili z letom 2000 (Socrates II in Leonardo da Vinci II), prebijali še bolj kot administrativni izvajalci akcij in tehnična podpora prijaviteljev. Že v naslednjo generacijo (Vseživljenjsko učenje 2007–2014) pa smo zakorakali kot polnopravni sogovorniki na mednarodnem polju.

Od samega začetka je CMEPIUS razvijal in negoval partnerski odnos s prijavitelji in skrbno in poglobljeno nadzoroval ter spremljal administrativne postopke, predvsem pa kakovost projektov.

Hkrati smo že od samega začetka gradili tudi na zaupanju, da je skupen interes tako nas na Centru kot sodelujočih v projektu dobra izpeljava predvidenih nalog in doseganje zastavljenih ciljev.

Positiven odnos, konstruktivno sodelovanje ter dobre medsebojne odnose in pozitivno naravnost tudi znotraj CMEPIUS-a je vzpostavila že Majda (Širok), naša prva direktorica in naša službena 'mama', ter nadaljevala tudi Maja (Mihelič Debeljak), naša druga direktorica. Majda nam je (kljub temu da smo bile profesionalno še povsem na začetku svoje kariere) dala možnost in priložnost za našo strokovno in osebnostno rast, predvsem pa je poleg strokovne rasti vedno poudarjala tudi pomen kakovosti življenja, časa za družino in bila odprta za vse naše začetniške vzbuge.

Skozi vsa leta je CMEPIUS gradil in nadgrajeval svoj pozitiven duh, po katerem je tudi danes prepoznan med našimi deležniki. Tudi s prihodom novih kolegov, ki so se nam tekom naših petnajstih let pridružili, smo ostali srčen, strpen, pozitiven in dobrovoljen kolektiv, tako navzven kot navznoter. Novi sodelavci in sodelavke so doprinali nove poglede in premike, ki so se uspešno prepletali z znanjem izkušenejših cmepiusovcev. Številni so že zrasli v pomembne strokovnjake na svojih področjih, pa naj bo to na posameznem izobraževalnem področju, akciji, finančnih ali poznavanju administrativnih pravil in delu z orodji. Vsi elementi so ključni za naše delo. Vsak je prispeval pomemben element k skupnemu razvoju, brez česar ne bi bili tako uspešni, kot smo postali.

Odpiranje tako nas kot naših izobraževalnih institucij v okviru evropskega izobraževalnega prostora nam je omogočilo ustvarjen in kritičen pogled ter priložnost za razvoj kakovosti našega dela, delovanja institucij, šole ter tudi nacionalnega sistema.

CMEPIUS postane primer dobre prakse in vzor ostalim

Maja Mihelič Debeljak,
druga direktorica CMEPIUS-a (v času od 2009 do 2011)

Moje misli odnese v leto 2003, ko smo kot majhna ekipa sodelavk v okviru Centra RS za poklicno izobraževanje že izvajale aktivnosti programov Socrates in Leonardo da Vinci. Delo na nacionalni agenciji je takrat potekalo veliko bolj 'romantično' kot danes. Sredstev ni bilo veliko, pa tudi tistih, ki so se navdušeno in pogumno lotevali novih, mednarodnih sodelovanj v šolah in na univerzah, je bilo veliko manj kot danes. Pripravljali smo se sicer na polnopravno članstvo naše mlade in majhne države v Evropski

Najpomembnejši del CMEPIUS-a že od samega začetka pa je njegovo veliko srce. Kot kolektiv smo si poleg odličnosti, učenja in znanja, družbene odgovornosti ter integritete tudi delo s srcem izbrali za svojo vrednoto. Uživamo v našem delu in verjamemo v naše skupne cilje in skupne cilje izobraževanja. Izjemno ponosna sem na zavzete sodelavce, ki se nalog, ne glede na njihovo zahtevnost, lotevajo vedoželjno, optimistično in proaktivno.

Strokovno smo rasli in se učili skupaj z našimi institucijami in sestrskimi agencijami v drugih državah.

Inovativnost in razvoj novih vsebin v okviru mednarodnih projektov sta krepila tudi sodelovanje znotraj Slovenije in vzpodbujala zdravo konkurenčnost in izmenjavo informacij ter izkušenj med vsemi sodelujočimi. Na podlagi našega tesnega sodelovanja z institucijami in želje po napredku smo bili tudi v okviru EU eden od pobudnikov ideje, da je treba poleg podatkov o številu projektov in višini počrpanega denarja bolj sistematično meriti tudi učinke rezultatov projektov na konkretno delo na šolah, na življenje učencev in učiteljev, vlogo šole v okolju itd. V to verjamemo in se usmerjamo še danes.

Prav zato smo tudi v evropskem prostoru, ne glede na našo majhnost, ena najbolj prepoznavnih nacionalnih agencij, katerih predloge kot ustvarjalne, smiselne in razvojno usmerjene prepoznajo tako kolegi z agencij kot tudi Evropska komisija. Do tega pa smo lahko prišli le s pozitivno energijo, skupnim sodelovanjem in spoštovanjem različnosti znotraj in zunaj kolektiva ter z jasno vizijo in usmerjenostjo v cilje, ki jih želimo doseči.

Tudi v prihodnost lahko vstopamo le v sožitju z drugimi. Da nam to uspe, se moramo razumeti, pa naj si bo to med sodelavci, v družbi, med državami in kulturami. Zato so naše delo, naši programi in projekti tako pomembni, saj se vsi lahko še veliko naučimo drug od drugega. Pomembno je, da vsak od nas tam, kjer je, naredi s tistim, kar ima, največ, kar lahko.

Nismo imele veliko izkušenj, lahko pa smo se posvetile vsakemu, ki je prišel do nas, in pomagale razvijati dobre ideje. Z njimi smo se vsak dan sproti navduševale in jih na svoj način k temu spodbujale. Poleg tega smo svoja znanja in izkušnje delile in nabirale v mednarodnem okolju in ga kar se da pristno in preprosto prenašale v Slovenijo.

Majhna ekipa sodelavk je kmalu dobila mesto na novem javnem zavodu, ki je dobil tudi svoje ime: CMEPIUS. Ime je sicer daljše in ima svoj pomen, a z leti smo se vsi navadili na to, da govorimo o ... CMEPIUS-u. In vsi vemo, o čem govorimo!

Sledil je vstop Slovenije v Evropsko unijo, kar je na naše navdušenje prineslo obema programoma tudi znatno več sredstev. In več prijaviteljev. In več projektov. Sledile so nove finančne perspektive, novi programi, nove spremembe, združevanja, nove aktivnosti, nova pravila, nove in večje priložnosti in možnosti, več novih sodelavk in končno tudi sodelavcev, še več in več sredstev in še več in več navdušencev in projektov. In vedno več tistih, ki nam jih je uspelo okužiti z mednarodnim sodelovanjem.

Vsega več je z leti prineslo tudi dejstvo, da je bilo treba tako program na evropski kot tudi na slovenski ravni bolje umestiti, ga urediti bolj 'sistemsko'. K temu smo vedno stremeli in si tega pravzaprav želeli. Vse to pa je seveda prineslo tudi večjo 'uokvirjenost', več pravil, več postopkov in več administrativnih ovir. Pa tudi več vedenja, več vpliva, več učinkov in več zanimanja vsakdanje politike in izobraževalnega sistema za aktivnosti, ki jih izvaja CMEPIUS. Tega smo si vedno želeli, čeprav je vse to počasi, a vztrajno odneslo vso začetno 'romantiko', o kateri govorim nekaj vrstic nazaj. In to je normalna in predvsem prava pot vsake organizacije, vsakega programa.

S ponosom in veseljem se tudi sama oziram v preteklost, ko sem pred dvajsetimi leti pričela svoj profesionalni razvoj, najprej kot koordinatorka takrat programa Comenius, ki je bil namenjen sodelovanju šol in izmenjivam ter izobraževanjem učiteljev, nato kot vodja programa Vseživljenjsko učenje, ki je povezoval celotno vzgojno-izobraževalno vertikalo, pa kot namestnica direktorice CMEPIUS-a in ne nazadnje tudi kot njegova direktorica. Prav tako kot CMEPIUS sem tudi jaz začela 'na začetku, na majhno, sramežljivo in srčno'. In prav tako kot CMEPIUS sem rasla v znanju, v širini poznavanja sistemov, aktivnosti in ljudi. Ko sem leta 2011 CMEPIUS zapuščala in prepuščala svojim takratnim sodelavkam in sodelavcem, sem imela zelo mešane občutke: na eni strani sem se veselila novih izzivov in si želela 'mojemu CMEPIUS-u' pomagati zgolj 'od zunaj', po drugi strani pa mi je bilo hudo oditi iz organizacije, ki toliko obeta in pred katero je bilo in je po mojem mnenju še vedno toliko drznih in zanimivih izzivov.

Pot me je nekako logično odnesla v Bruselj, kjer sem imela priložnost aktivno in tvorno sodelovati pri nastanku takrat novega, skoraj revolucionarnega programa Erasmus+. Ko smo za omizjem sedeli predstavniki vseh osemindvajsetih držav, mi je postalo jasno, koliko znanja, vedenja in pregleda sem si pridobila v letih na CMEPIUS-u. Kako lahko z znanjem in poznavanjem predstavnika male države prisluhnejo veliki, ki že dolgo nimajo več celotnega pregleda, ker so že preveč razdrobljeni, preveč administrativni in preprosto preveliki. Vse to mi je dal CMEPIUS takrat.

Za ponazoritev vloge CMEPIUS-a v Evropski uniji danes naj povem praktično izkušnjo.

Preprosto krasen je občutek, ko greš kot predstavnik Slovenije na uradni sestanek in na preprosto vprašanje, zakaj slovenske nacionalne agencije tudi letos ni na seznamu za finančno-administrativni nadzor Evropske komisije, dobiš topel nasmeh in prijazen odgovor, da to ob vsem, kar CMEPIUS dela in pokaže, pač res ni potrebno. Da bodo edino poprosili za dovoljenje, če lahko primere CMEPIUS-a navajajo kot primere dobrih praks in vzorce za prenos.

In kar malo važna seveda nisem izpustila priložnosti, da v mikrofون povem, da sem 'v prejšnjem življenju' za CMEPIUS delala tudi sama.

Pri delu, ki sem ga in ga še opravljam po tem, ko sem odšla s CMEPIUS-a, tudi sama vidim, kako daleč je včasih politika od državljanov, predvsem evropska. In šele nepredvidene družbene spremembe in tragični dogodki zadnjih nekaj let so privedli do tega, da je tudi evropska politika pričela prepoznavati pravo vrednost izobraževanja, učenja, znanja ... ne le za zaposljivost in dvig učinkovitosti in produktivnosti, temveč za naše skupno bivanje. Kako pomembna je krepitev skupnih vrednot in državljanke vzgoje na eni strani in bogata raznolikost sistemov in pristopov na drugi. Česar se spomnim kot vrednote dela na CMEPIUS-u, je delo z ljudmi in za ljudi. Za posamezne državljane, ki jim navaden vsakdanjik v razredu, skupini, šoli, fakulteti, zbornici ni dovolj.

Lahko bi še dolgo jadrjala na spomnih in izkušnjah, ki me vežejo na rojstvo in razvoj CMEPIUS-a, pa bodi dovolj.

Iskrene čestitke za rojstni dan, ob skorajšnji polnoletnosti pa CMEPIUS-u in vsem sodelavcem in sodelavkam hvala, da še vedno delate neposredno z ljudmi, da jih spodbujate kukati, gledati in skakati čez ograjo, da jih učite radovednosti in jim polagate na pot medkulturnost, samozavest, večjezičnost, strpnost in solidarnost, ki so (vsaj po mojem mnenju) najpomembnejši gradniki naše skupne prihodnosti.

HVALA VAM IN OSPANITE CMEPIUS TUDI V PRIHODNJE!

Odprl se je CMEPIUS, odprl se je nov svet, ki nas je vse obogatil

Majda Širok,

prva direktorica CMEPIUS-a (v letih od 2003 do 2009)

Mednarodno sodelovanje na področju vzgoje in izobraževanja ima v Sloveniji že dolgo tradicijo. Formalno je potekalo prek ministrstev za izobraževanje in znanost, večinoma v obliki bilateralnih meddržavnih dogovorov, konkretno pa prek javnih zavodov s tega področja. Po osamosvojitvi smo v Sloveniji nadaljevali s sodelovanjem v mednarodnih programih, med katerimi je bil tudi program na področju visokega šolstva Tempus. Na eni od konferenc se je pokazala možnost pridobitve posebnih sredstev za reformo šolstva in pripravo na vstop v programe Evropske unije s področja izobraževanja in usposabljanja.

Tako smo dobili projekt Phare. Nosilec projekta je bilo takratno Ministrstvo za šolstvo in šport, operativno izvajanje je minister zaupal državnemu sekretarju za področje visokega šolstva, izvajanje projekta pa smo prevzeli na sektorju za visoko šolstvo. Prvi Phare projekt je bil v celoti namenjen reformi izobraževanja in usposabljanja, ki je zajemalo celotno vertikalo – od vrtcev do univerze in odraslih. Ta projekt je predstavljal temelj za nastanek novega javnega zavoda za poklicno in strokovno izobraževanje, in sicer Centra za poklicno in strokovno izobraževanje (CPI).

Po daljših poglobljenih strokovnih razpravah in opravljenih mednarodnih primerjavah v okviru drugega projekta Phare je bila na ministrstvu sprejeta odločitev o vsebinski zaokrožitvi dejavnosti CPI. Zato so se tja prenesle mednarodne aktivnosti, od tistih, ki so do tedaj potekale v okviru Zavoda RS za šolstvo, do tistih, ki so bile zasnovane in se na novo odpirale v okviru projekta Phare. Na ministrstvu so tako ostale projektne in mednarodne aktivnosti za splošno izobraževanje, vključno z visokim šolstvom in pogajanja za vstop v Evropsko unijo. Del teh sta bila priprava na sodelovanje v posebnih programih EU s področja izobraževanja, usposabljanja in podatkovnih baz izobraževalnega sistema. To so programi, ki jih sedaj že vsi zelo dobro poznamo, in sicer: Eurydice, Comenius, Erasmus, Grundtvig in Leonardo da Vinci ter program Mladina, ki je v Sloveniji vseskozi vezan na aktivnosti s tega področja.

V okviru izvajanja drugega projekta Phare smo se podrobno seznanili z organizacijo in pogoji sodelovanja v omenjenih programih EU. Program

Ekipa je zelo hitro postala neločljivi del pisane družine v družini nacionalnih agencij. Postali smo dobri prijatelji in si nesebično pomagali pri strokovnih vprašanjih. Odprl se nam je nov svet, ki nas je obogatil za spoznanje, da nismo nič kaj bistveno drugačni od drugih, da s sodelovanjem lahko marsikaj naredimo, dosežemo in s tem tudi spremenimo – ali nas same, posameznike, institucije in ne nazadnje tudi sistem.

Leonardo da Vinci je nastal v neposrednem sodelovanju s socialnimi partnerji in bil prvotno vezan na področje sociale in zaposlovanja. Temu ustrezno je bila sprejeta organizacijska struktura za podporo izvajanja programa. Podobno sta bila zasnovana vodenje in upravljanje CPI in program Leonardo da Vinci je našel svoje domovanje.

V programih lahko sodelujejo vsi: posamezniki, javni zavodi in ministrstva, vodenje pa je zahtevalo široko strokovno podporo vsem ciljnim skupinam, politično neodvisnost in sodelovanje ključnih deležnikov – od vlade do delodajalcev, delojemalcev in strokovnih institucij. To je bil razlog, da je že ob zaključevanju pogajanj ministrstvo razmišljalo o ustanovitvi posebne nacionalne agencije, ki bi po možnosti čimbolj učinkovito, nepristransko in neodvisno vodila administrativno ter strokovno podporo. Ker je bil CPI nova institucija, v kateri so sodelovali ključni deležniki in je že prevzel vodenje programa Leonardo da Vinci, je ministrstvo predlagalo, vlada pa je tej odločitvi pritrdila, da se tu oblikuje še posebna enota za programe Comenius, Erasmus, Grundtvig in priključni program Leonardo da Vinci.

Že kmalu se je izkazalo, da je zaradi sprejetih pravil v okviru EU o delovanju nacionalnih agencij in zaradi intenzivnega vstopanja CPI v projekte nujna ustanovitev prav posebnega javnega zavoda – nacionalne agencije. Tako je Vlada RS po malo manj kot desetih letih od začetkov seznanjanja z možnostmi projektne sodelovanja v različnih programih Evropske unije sprejela sklep o ustanovitvi CMEPIUS-a. Skupaj z mlado in prizadevno ekipo smo se uspešno spopadali z izzivi, ki so bili precej novi. Vodenje CMEPIUS-a je bilo drugačno kot delo na projektu ali ministrstvu. Kmalu smo spoznali, kako pomembno je, da prijavitelji pripravijo dobre projekte, da animiramo čim več različnih skupin, posameznikov in zavodov in da agencija deluje dobro, če je toliko odobrenih projektov, da porabimo dodeljena sredstva in še kaj pridobimo iz skupnih rezerv EU.

Sama sem bila najbolj vesela sodelovanja s tisto prvo ekipo, ko nas je bilo malo, pa je vsaka 'zagrabila in naredila' tisto, kar je najbolje znala. Veliko ste me naučile in tudi spremenile! Najbolj so mi v spominu ostali srečni obrazi vključenih v projekte, zadrege po zaključku projektov (kaj in kako naprej) in dejstvo, da so nas veliko bolj cenili v EU kot doma.

